

Zagreb, 28. veljače 2025.

Analiza presude

T.V. protiv Hrvatske
zahtjev br. 47909/19

povreda čl. 2. Konvencije – pravo na život

Postupanje policije i medicinskog osoblja prilikom uhićenja osobe s duševnim smetnjama te neučinkovitost kaznene istrage o smrti te osobe uzrok povrede članka 2. Konvencije

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud), zasjedajući u vijeću od 7 suca, 11. lipnja 2024. objavio je presudu u kojoj je utvrdio da je u predmetu podnositeljice zahtjeva došlo do povrede materijalnog i postupovnog aspekta članka 2. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija).

V.D.¹, izvanbračni suprug podnositeljice zahtjeva, bolovao je od shizofrenije i bio na liječenju u psihijatrijskoj ustanovi u Sloveniji, koju je samovoljno napustio te otputovao u Hrvatsku. U Opuzenu se sukobio s gostom hotela, pa je zaposlenica hotela pozvala policiju. Policijski službenici koji su se odazvali pozivu primili su izvješće Policijske postaje Varaždin da bi dotična muška osoba mogla biti V.D., osoba s duševnim smetnjama koja predstavlja opasnost za sebe i druge. Naime, slovenska granična policija obavijestila je hrvatsku graničnu policiju u Varaždinu da je V.D. napustio ustanovu u Sloveniji u kojoj se nalazio na psihijatrijskom liječenju te da je navodno otputovao u grad Opuzen u Hrvatskoj i da predstavlja opasnost za sebe i druge. Po dolasku na mjesto događaja policijski službenici zatekli su V.D.-a kako sjedi uznemiren na automobilu i nesuvislo mrmlja. Budući da je ignorirao većinu policijskih naredbi, unatoč upozorenju o mogućoj primjeni sile, policajci su upotrijebili sprej s nadražujućom tvari. V.D. se potom ozlijedio, grizući usne i dio prsta, dok su ga trojica policajaca uz upotrebu sile oborili na tlo i vezali. Policija je pozvala hitnu pomoć, koja je stigla desetak minuta kasnije, te mu je liječnica dala sredstvo za smirenje. Tijekom vožnje u vozilu hitne pomoći do bolnice V.D. je bio vezan u položaju licem prema dolje. Budući da je tijekom vožnje i dalje bio nemiran, liječnica je V.D.-u još jednom dala sredstvo za smirenje nakon čega je on preminuo. Mrtvozornik je kao uzrok smrti naveo zastoj srca. Službena kaznena istraga pokrenuta je tri godine nakon smrti V.D.-a, točnije nakon što je Državno odvjetništvo Republike Hrvatske (dalje: DORH), povodom pritužbe podnositeljice, naložilo Županijskom državnom odvjetništvu u Dubrovniku (dalje: ŽDO Dubrovnik) da savjesno i pažljivo poduzme odgovarajuće dokazne radnje. Sudsko-medicinskim vještačenjem utvrđeno je da je smrt V.D.-a bila nasilna, uzrokovana psihičkom traumom. Ipak, ŽDO Dubrovnik je odbacilo podnositeljčinu kaznenu prijavu zaključivši da je upotrijebljena sila bila razmjerna s obzirom na ponašanje V.D.-a, da mu policijski službenici nisu nanijeli smrtonosne tjelesne ozljede i da zdravstveno osoblje nije postupalo nesavjesno. Odbačaj kaznene prijave potvrdio je i DORH, a

¹ Vidi presude Europskog suda [V.D. protiv Hrvatske](#) (15526/10) i [V.D. \(2\) protiv Hrvatske](#) (19421/15).

naknadno podnesenu ustavnu tužbu podnositeljice odbio je Ustavni sud uz obrazloženje da je istraga, iako dugotrajna, bila neovisna i temeljita.

Pred Europskim sudom podnositeljica zahtjeva prigovorila je da je njen izvanbračni suprug preminuo zbog posljedica pretjerane i nerazmjerne uporabe sile od strane policije, te da je tužena država propustila ispuniti svoju pozitivnu obvezu da zaštiti njegov život jer mu nije pružena odgovarajuća hitna medicinska pomoć, a istraga provedena nakon njegove smrti nije bila učinkovita. Europski sud je njezin zahtjev ispitao na temelju materijalnog i postupovnog aspekta članka 2. Konvencije.

Članak 2. – Materijalni aspekt

Pravo na život koje se jamči člankom 2. Konvencije za državu stvara pozitivnu obvezu poduzimanja odgovarajućih radnji kako bi zaštitila živote onih koji su pod njezinom nadležnošću, a koja obveza obuhvaća dužnost usvajanja pravnog okvira usmjerenog ka zaštiti prava na život te učinkovito funkcioniranje tog okvira (*Cavit Tinarlıoğlu protiv Turske*, br. 3648/04, § 86, 2. veljače 2016.). U kontekstu djelovanja policijskih službenika, koji su ovlašteni u određenim okolnostima primijeniti i smrtonosnu silu, navedeno znači da policijske operacije moraju biti dovoljno regulirane kako bi se izbjegla proizvoljnost i zlouporaba pri primjeni sile te nepotrebne nesreće (*Makaratzis protiv Grčka [VV]*, br. 50385/99, stavak 58., ECHR 2004-XI). Nacionalne vlasti također imaju obvezu zaštititi zdravlje pojedinaca koji se nalaze pod kontrolom i nadzorom države, a što podrazumijeva i pružanje hitne medicinske skrbi kada je to potrebno radi izbjegavanja smrtnog ishoda (*Tekin i Arslan protiv Belgije*, br. 37795/13, stavci 84.-85., 5. rujna 2017.). Konačno, članak 2. Konvencije državi nameće i pozitivnu obvezu obučavanja svojih službenika odgovornih za provođenje zakona kako bi osigurala visoku razinu stručnosti i spriječila svako postupanje koje je u suprotnosti s predmetnom odredbom (*V protiv Češke Republike*, br. 26074/18, stavak 87., 7. prosinca 2023.).

Primjenjujući istaknuta načela na predmet podnositeljice zahtjeva, Europski sud je utvrdio da su hrvatske vlasti prilikom uhićenja i prijevoza V.D.-a do bolnice propustile zaštititi njegov život.

Naime, policijski službenici prethodno su bili obaviješteni da je riječ o osobi koja boluje od duševnih smetnji i koja predstavlja opasnost po sebe i druge te da će biti potreban viši stupanj opreza prilikom njegovog uhićenja. Policijski službenici mogli su razumno predvidjeti da bi V.D. mogao postati psihotičan ili nasilan što potvrđuje i samo službeno izvješće policije o događaju u kojem se navodi da su policijski službenici V.D.-a zatekli na parkiralištu u stanju „vidne uznemirenosti“ i da je „mrmrljao“. No, unatoč navedenom utvrđenju policijski službenici nisu odmah zatražili pomoć medicinskog osoblja niti su V.D.-u pristupili na način prilagođen njegovom stanju uznemirenosti, iako su predmetne obveze propisane nacionalnim pravom.² Pristupivši V.D-u kao da je riječ o „uobičajenom“ uhićenju, sukob je eskalirao jer je V.D. odbio postupiti po njihovim naredbama nakon čega su policijski službenici, ponovno suprotno pozitivnim propisima, primijenili sprej s nadražujućom tvari čija upotreba je isključena u situacijama u kojima postoji samo pasivan otpor.³ Ukupno petorica policijskih službenika potom su nastojala svladati V.D.-a koji se opirući samoozljeđivao te je prilikom sukoba s

² Naputak o postupanju policije u dovođenju osobe s duševnim smetnjama u psihijatrijsku ustanovu (NN br. 50/15), članak 2.

³ Pravilnik o načinu postupanja policijskih službenika (NN br. 89/10 i 76/15), članak 130.

policijom pretrpio teške tjelesne ozljede⁴. Kad su ga svladali, policijski službenici nastavili su V.D.-a držati u nepreporučljivom i nepovoljnom položaju prsima i licem okrenutim prema tlu do dolaska hitne pomoći.⁵ U istom položaju, V.D. je vezan za nosila hitne pomoći s namjerom da tako bude prevezen do bolnice koja je bila udaljena više od sat vremena vožnje bez da mu je pritom osiguran stručan nadzor i odgovarajuće praćenje njegovog stanja u kolima hitne pomoći.

U svjetlu svega navedenog, Europski sud se osvrnuo na dostupna domaća izvješća koja ukazuju da su policijski službenici intervenirali u dobroj vjeri te da je njihovo postupanje bilo zakonito. Imajući u vidu da je prilikom intervencije V.D.-u *inter alia* slomljeno pet rebara, Europski sud je istaknuo da iako je sila koju je policija primijenila možda i mogla biti zakonita, ona nije nužno bila i razmjerna.

S obzirom da je smrt V.D.-a nastupila nedugo nakon što su ga policijski službenici onesposobili i tijekom prijevoza u bolnicu, nije isključeno da je primijenjena sila uzrokovala smrtni ishod (*Scavuzzo-Hager i drugi protiv Švicarska*, br. 41773/98, stavak 58., 7. veljače 2006.). Kako je gore navedeno, policijski službenici su u trenutku postupanja bili itekako svjesni duševnih smetnji V.D.-a i njegove uznemirenosti, međutim nisu odmah zatražili pomoć zdravstvenog osoblja kako je propisano domaćim napatkom o postupanju policije prema osobama s duševnim smetnjama, već su poduzeli niz radnji koje su bile u suprotnosti s njegovim već uznemirenim duševnim stanjem, nakon čega je uslijedilo neodgovarajuće praćenje njegova stanja tijekom prijevoza u vozilu hitne pomoći. Slijedom navedenog, Europski sud je zaključio da je kombinacija uznemirenosti V.D.-a i radnji vlasti koje su uslijedile dovela do smrtnog ishoda, za koji se, uz odgovarajuću obuku i iskustvo⁶, ne može reći da je bio u potpunosti nepredvidljiv policijskim službenicima koji su intervenirali i/ili uključenom zdravstvenom osoblju.

Slijedom svega navedenog, Europski sud je utvrdio povredu članka 2. Konvencije u njegovom materijalnom aspektu.

Članak 2. – Postupovni aspekt

Obveza zaštite prava na život podrazumijeva i postojanje učinkovite službene istrage kada su pojedinci ubijeni, što uključuje i situacije kada je do smrti došlo zbog upotrebe sile od strane državnih agenata. Obveza provođenja učinkovite istrage predstavlja postupovnu obvezu koju Europski sud ispituje odvojeno od pitanja poštovanja prethodno opisanih materijalnih obveza (*Šilih protiv Slovenije [VV]*, br. 71463/01, stavci 153.-154 i 158.-159., 9. travnja 2009.).

⁴ Sukladno privatnoj obdukciji koju je izvršio Medicinski fakultet u Ljubljani, pored ozljeda zabilježenih u službenoj obdukciji koju je proveo Odjel patologije Opće bolnice Dubrovnik, kojom je utvrđeno da je V.D. pretrpio višestruke prijelome rebara uslijed pada na tlo te u jednjaku i dalje imao komadić malog prsta kojeg je odgrizao, utvrđena je upala sluznice, terminalno oticanje pluća, akutno oticanje mozga, fokalna fibroza miokarda i iznenadni zastoj srca.

⁵ Predmetni položaj držanja osobe u položaju licem prema podu suprotan je smjernicama CPT-a ([CPT/Inf/E \(2002\)](#)) jer može biti opasan po život osobe koja se nalazi u tom položaju i uzrokovati asfiksiju zbog pritiska na vrat. Također, kada se osoba drži u opisanom položaju nemoguće je pratiti diše li ili ne niti je moguće spriječiti da se osoba samoozljeđuje udarcima glavom o pod što je bio slučaj prilikom policijske intervencije u odnosu na V.D.-a.

⁶ U kontekstu kvalifikacija policijskih službenika, potrebno je naglasiti da u spisu ne postoje nikakvi dokazi da su isti prošli bilo kakvu obuku ili imaju iskustva u postupanju s osobama s duševnim smetnjama, dapače dva od četiri policijska službenika koji su bili upućeni na mjesto događaja još su prolazili osnovnu policijsku obuku.

Kako bi bila učinkovita u smislu članka 2. Konvencije, istraga mora dovesti do utvrđivanja je li upotrijebljena sila bila opravdana u danim okolnostima i do kažnjavanja odgovornih ako je to potrebno. Posljedično, nacionalne vlasti moraju poduzeti sve razumne korake kako bi osigurale dokaze koji se tiču incidenta, a što *inter alia* uključuje prikupljanje iskaza očevidaca, forenzičkih dokaza te, kada je to potrebno, provođenje obdukcije koja pruža potpun i točan zapis o ozljedama i objektivnu analizu kliničke slike ([Salman protiv Turske \[VV\]](#), br. 21986/93, stavak 106., ECHR 2000-VII, [Tanrikulu protiv Turske \[VV\]](#), br. 23763/94, stavak 109., ECHR 1999-IV).

Europski sud je primijetio da, iako su nakon smrti V.D.-a provedeni određeni policijski izvodi, obavljani obavijesni razgovorima sa svjedocima i medicinskim osobljem te je provedena obdukcija pokojnika, policijski službenici koji su na dan incidenta izašli na intervenciju nisu odvojeno i pojedinačno ispitani dvije i pol godine nakon spornog događaja. Predmetnim propustom, nacionalne vlasti izgubile su svaku mogućnost spriječiti eventualne tajne dogovore policijskih službenika o tome što se dogodilo tijekom intervencije. Nadalje, medicinskim vještačenjem koje je provedeno u okviru službene istrage, utvrđeno je da je nalaz prve obdukcije bio nepotpun i činjenično netočan te da je V.D. zapravo umro nasilnom smrću uzrokovanom psihičkom traumom. Sukladno medicinskom vještačenju duševno stanje V.D. bilo je pogoršano radnjama policije te je u kombinaciji s njegovim samoozljeđivanjem dovelo do stanja šoka koje je rezultiralo zastojem srca. No, unatoč predmetnom medicinskom zaključku, koji je sadržavao izričit navod da su policijski službenici V.D.-u tijekom intervencije nanijeli teške tjelesne ozljede, istraga protiv policijskih službenika je obustavljena.

Osvrćući se na brzinu istrage, već sama činjenica da je pokrenuta tek tri godine nakon smrti V.D.-a ukazuje da ona teško može zadovoljiti zahtjev ekspeditivnog postupanja koje se od nacionalnih vlasti očekuje u predmetima u kojima je prilikom uporabe sile došlo do smrtnog slučaja i koje je u takvim u situacijama nužno radi održavanja povjerenja jasnosti u vladavinu prava ([Opuz protiv Turske](#), br. 33401/02, stavak 150., ECHR 2009). Dodatno, u istrazi je bilo neopravdanih razdoblja neaktivnosti nacionalnih vlasti⁷ te je pokrenuta tek nakon što je DORH naložilo ŽDO Dubrovniku da ponovno ispita spis predmeta, vodeći računa o praksi Europskog suda, što ukazuje da istraga koja je vođena do tada nije bila učinkovita.

Konačno, Europski sud se kritički osvrnuo i na odluku Ustavnog suda. Naime, kada službena istraga dovede do pokretanja postupaka pred nacionalnim sudovima, postupak u cjelini, što uključuje i fazu suđenja, mora zadovoljiti zahtjeve pozitivne obveze zaštite prava na život. U tom smislu, nacionalni sudovi ne bi trebali dopustiti da kaznena djela kojima se ugrožavaju životi prođu nekažnjeno, te su dužni predmet podvrgnuti pažljivom ispitivanju i primjerenim kaznama doprinijeti odvraćanju od budućih povreda prava na život ([Mileusnić i Mileusnić-Espenheim protiv Hrvatske](#), br. 66953/09, stavak 66., 19. veljače 2015.). U svjetlu svega iznesenog, zaključak Ustavnog suda da je provedena istraga u predmetu podnositeljice bila temeljita i neovisna te da njezina dugotrajnost nije bila od utjecaja na njezinu kvalitetu, nije u potpunosti bio u skladu s dobro utvrđenim standardima Europskog suda.

Predmetna razmatranja bila su dostatna Europskom sudu za zaključak da kaznena istraga u ovom nije bila temeljita i brza zbog čega je došlo do povrede članka 2. Konvencije u njegovom postupovnom aspektu.

⁷ Primjerice, sukladno podacima dostupnima u spisu predmeta, čini se da nacionalne vlasti nisu poduzele nikakve radnje u razdoblju od 21. studenog 2017. godine kada je Policijska postaja Metković dostavila posebno izvješće ŽDO Dubrovniku, do trenutka kada je podnositeljica podnijela kaznenu prijavu 13. studenog 2018.

Za utvrđenu povredu Europski sud je podnositeljici zahtijeva dosudio pravednu naknadu u iznosu od 13.300 EUR na ime neimovinske štete te 5.000 EUR na ime troškova i izdataka.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2025. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava